

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-637/19 - 1

Zaak C-637/19

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

27 augustus 2019

Verwijzende rechter:

Svea hovrätt – Patent- och marknadsöverdomstol (Zweden)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

20 augustus 2019

Verzoekende partij:

BY

Verwerende partij:

CX

[omissis]

Verwijzende rechter

[omissis] Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstol, [omissis]

[omissis] Stockholm, Zweden

[omissis]

Partijen in het hoofdgeding

[omissis] Verzoekende partij: BY

Verwerende partij: CX

[omissis]

Betreft: onder meer inbreuk op auteursrecht

[omissis]

Voorwerp van het hoofdgeding en relevante feiten

3. De partijen in deze zaak zijn twee particulieren met elk een eigen website. Aan het onderhavige geschil ligt ten grondslag dat CX in een andere zaak tussen partijen als bewijsstuk een kopie van een tekstpagina met een foto van de website van BY heeft overgelegd aan de gewone rechter voor wie die zaak aanhangig was. BY voert in de onderhavige zaak aan dat hij het auteursrecht heeft op de foto en heeft schadevergoeding gevorderd van CX [or. 1] wegens inbreuk op het auteursrecht en, subsidiair, inbreuk op de bijzondere bescherming van foto's. Partijen zijn het erover eens dat CX heeft gehandeld zoals is aangevoerd door BY. CX heeft de verplichting tot schadevergoeding echter bestreden.
4. De rechter in eerste aanleg, de Patent- och marknadsdomstol (bijzondere rechter voor intellectuele-eigendoms-, mededingings- en consumentenzaken, Zweden; hierna „PMD”) heeft geoordeeld dat de foto werd beschermd als een naburig recht van het auteursrecht, te weten de bijzondere bescherming van foto's. De PMD heeft vastgesteld dat het feit dat de foto was overgelegd aan de rechter, tot gevolg had dat iedereen kon verzoeken om er kennis van te nemen met een beroep op de Zweedse grondwettelijke bepalingen inzake de openbaarheid van documenten. Volgens de PMD had CX daarmee de foto onder het publiek gedistribueerd in de zin van de wet op het auteursrecht. De PMD was echter van mening dat niet was aangetoond dat BY schade had geleden. Zijn vordering werd derhalve afgewezen.
5. BY heeft tegen het vonnis hoger beroep ingesteld bij de Patent- och marknadsöverdomstol (rechter in tweede aanleg voor intellectuele-eigendoms-, mededingings- en consumentenzaken, Zweden; hierna „PMÖD”) en verzocht om toewijzing van zijn vordering. CX heeft zich tegen de wijziging van het vonnis verzet.
6. De PMÖD dient zich onder meer uit te spreken over de vraag of er sprake is van een ongeoorloofde terbeschikkingstelling in de zin van het auteursrecht – in de vorm van distributie onder of mededeling aan het publiek – doordat een kopie van de in het geding zijnde foto wordt overgelegd aan de rechter, en in het bijzonder over de vraag of een rechter kan worden geacht deel uit te maken van het publiek. Voor de PMÖD hebben partijen toegelicht dat de betreffende foto aan de gewone rechter is overgelegd in de vorm van een elektronische kopie per e-mail. Mocht de PMÖD tot de slotsom komen dat de overlegging moet worden beschouwd als een vorm van terbeschikkingstelling aan het publiek, dan rijst de vraag of de nationale bepaling betreffende de beperking van het auteursrecht in het belang van gerechtelijke procedures van toepassing is. Zie artikel 5, lid 3, onder e), van richtlijn 2001/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij (hierna: „richtlijn auteursrecht”).

De vragen van de PMÖD aan het Hof hebben echter geen betrekking op [or. 2] deze beperking van het auteursrecht.

Relevante nationale bepalingen en rechterlijke beslissing

7. De relevante Zweedse bepalingen zijn te vinden in § 2 en § 49 a van lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (wet 1960:729 betreffende het auteursrecht op literaire en artistieke werken; hierna „wet op het auteursrecht”). Deze luiden als volgt:

§ 2

„Behoudens de hierna genoemde beperkingen bestaat het auteursrecht in het uitsluitende recht om over het werk te beschikken door reproductie en beschikbaarstelling ervan aan het publiek, in de oorspronkelijke of in gewijzigde vorm, in vertaling of in bewerking tot een andere literaire of kunstvorm, of volgens een andere techniek.

De reproductie van exemplaren omvat elke directe of indirecte reproductie, zowel tijdelijk als permanent, van exemplaren van het werk, ongeacht in welke vorm en met welke methode dat gebeurt en ongeacht of dat in zijn geheel of gedeeltelijk gebeurt.

Het werk wordt in de volgende gevallen beschikbaar gesteld aan het publiek:

1. Wanneer het werk wordt meegedeeld aan het publiek. Hiervan is sprake wanneer het werk per draad of draadloos beschikbaar wordt gesteld aan het publiek vanaf een andere plaats dan die waar het publiek kennis kan nemen van het werk. Het begrip ‚mededeling aan het publiek’ heeft ook betrekking op mededelingen die op zodanige wijze plaatsvinden dat het werk voor leden van het publiek op een door hen individueel gekozen plaats en tijd toegankelijk is.

[...]

4. Wanneer kopieën van het werk te koop, te huur of te leen worden aangeboden of anderszins onder het publiek worden gedistribueerd.

Met de begrippen ‚mededeling aan het publiek’ en ‚openbare uitvoering’ worden gelijkgesteld [or. 3] mededelingen en uitvoeringen die in de uitoefening van een bedrijf worden georganiseerd voor een grote besloten groep.”

§ 49 a

„Wie een foto heeft gemaakt, heeft het uitsluitende recht om de foto te reproduceren en deze beschikbaar te stellen aan het publiek. Dit recht geldt ongeacht of de foto wordt gebruikt in de oorspronkelijke of in gewijzigde vorm en ongeacht welke techniek wordt gebruikt.”

8. Verder vloeit uit de Zweedse grondwet voort dat ter bevordering van een vrije uitwisseling van gedachten en een veelzijdige informatievoorziening iedereen het recht heeft om kennis te nemen van openbare documenten [hoofdstuk 2, § 1, van de tryckfrihetsförordning (verordening inzake de persvrijheid)]. Uit dezelfde grondwet vloeit voort dat onder andere documenten die worden overgelegd aan een rechter openbare documenten vormen, ongeacht in welke vorm en op welke wijze deze worden ingediend. Deze bepaling houdt in dat iedereen een document kan opvragen dat aan een rechter is overgelegd. Op deze hoofdregel bestaat echter een uitzondering voor vertrouwelijke informatie. Als hoofdregel geldt de openbaarheid van documenten ook voor documenten die vallen onder het auteursrecht of de naburige rechten.
9. De PMÖD heeft in een eerdere zaak geoordeeld dat de overlegging per e-mail van een auteursrechtelijk beschermd werk aan een nationale rechter in het kader van een proces geen mededeling aan het publiek vormde in de zin van § 2, derde alinea, punt 1, van de wet op het auteursrecht. De PMÖD heeft eerst vastgesteld dat de overlegging een mededeling was en heeft daarna uiteengezet dat het Hof in zijn arrest van 31 mei 2016, Reha Training (C-117/15, EU:C:2016:379, punt 41), heeft geoordeeld dat het begrip „publiek” op een onbepaald aantal potentiële kijkers of luisteraars ziet en bovendien een vrij groot aantal personen impliceert. De PMÖD heeft vervolgens geoordeeld dat een mededeling van het werk aan de rechter niet kon worden beschouwd als een mededeling aan het publiek. Dat er naar Zweeds recht een verstrekkend recht bestaat om kennis te nemen van bij rechters berustende openbare documenten, was volgens de PMÖD niet van betekenis in dit [or. 4] verband. [omissis]
10. In een andere zaak was de PMÖD van oordeel dat de overlegging van een gedrukte kopie van een foto die overeenkomstig de wet op het auteursrecht was beschermd als foto, aan een rechter in het kader van een proces een niet-toegestane distributie onder het publiek was in de zin van § 2, derde alinea, punt 4, van de wet op het auteursrecht. De PMÖD heeft in deze zaak verwezen naar het arrest van het Hof van 13 mei 2015, Dimensione Direct Sales en Labianca (C-516/13, EU:C:2015:315, punt 25 en aldaar aangehaalde rechtspraak). De PMÖD heeft vastgesteld dat uit het arrest in de zaak Dimensione Direct Sales en Labianca bleek dat het begrip „distributie” in de richtlijn auteursrecht aldus moet worden uitgelegd dat het voldoende is dat een fysiek exemplaar is geleverd aan ten minste één lid van het publiek. Met betrekking tot het begrip „publiek” heeft de PMÖD opgemerkt dat dit niet was gedefinieerd in de richtlijn auteursrecht, maar de PMÖD is na onderzoek van de verschillende taalversies tot de slotsom gekomen dat het begrip „publiek” in ieder geval een duidelijke afbakening inhoudt ten opzichte van wat als particulier wordt beschouwd. De PMÖD heeft vastgesteld dat de rechter aan wie de foto was overgelegd, geen deel uitmaakte van de particuliere kring van de partij die de foto had overgelegd en evenmin kon worden beschouwd als uitsluitend een tussenschakel in een distributieketen, aangezien van hem – ongeacht een verplichting om kopieën van documenten te verstrekken – niet kon worden verwacht dat hij de door hem ontvangen fysieke exemplaren zou doorgeven. [omissis]

Relevante bepalingen van Unierecht

11. Artikel 3, lid 1, van de richtlijn auteursrecht (zie hierboven) luidt als volgt:

„De lidstaten voorzien ten behoeve van auteurs in het uitsluitende recht, [or. 5] de mededeling van hun werken aan het publiek, per draad of draadloos, met inbegrip van de beschikbaarstelling van hun werken voor het publiek op zodanige wijze dat deze voor leden van het publiek op een door hen individueel gekozen plaats en tijd toegankelijk zijn, toe te staan of te verbieden.”

Artikel 4, lid 1, van de richtlijn auteursrecht luidt als volgt:

„De lidstaten voorzien ten behoeve van auteurs in het uitsluitende recht, elke vorm van distributie onder het publiek van het origineel van hun werken of kopieën daarvan, door verkoop of anderszins, toe te staan of te verbieden.”

Noodzaak van een prejudiciële verwijzing

12. § 2, derde alinea, punten 1 en 4, van de wet op het auteursrecht kreeg de huidige formulering door de omzetting van de richtlijn auteursrecht. De punten 1 en 4 komen overeen met artikel 3, lid 1, respectievelijk artikel 4, lid 1, van de richtlijn. Bij zijn toetsing moet de PMÖD daarom de huidige Zweedse bepalingen toepassen in het licht van de overeenkomstige bepalingen van het Unierecht. Volgens de PMÖD bestaat er evenwel onduidelijkheid over de wijze waarop de begrippen „mededeling aan het publiek” en „distributie onder het publiek” overeenkomstig het Unierecht moeten worden uitgelegd wanneer er sprake is van de overlegging van een auteursrechtelijk beschermd werk aan een rechter. De onduidelijkheid betreft de vraag of een rechter moet worden beschouwd als het publiek in de zin van de richtlijn auteursrecht. Een specifieke vraag is of aan het begrip „publiek” dezelfde betekenis moet worden toegekend ongeacht of er sprake is van mededeling of distributie. De rechtspraak van het Hof biedt geen antwoord op deze vraag.
13. Het begrip „publiek” is niet gedefinieerd in de richtlijn auteursrecht, noch in een andere handeling van afgeleid recht. Het Hof heeft echter geoordeeld dat bij de beoordeling of er sprake is van een mededeling aan het publiek, rekening dient te worden gehouden met meerdere niet-autonome en onderling afhankelijke, elkaar aanvullende [or. 6] criteria. Deze criteria moeten daarom zowel individueel als in hun onderling verband worden toegepast, waarbij deze criteria in verschillende concrete situaties met een zeer wisselende intensiteit een rol kunnen spelen. Het begrip „mededeling aan het publiek” moet dientengevolge volgens het Hof een ruime betekenis krijgen. Het Hof heeft verder geoordeeld dat het begrip „mededeling aan het publiek” twee cumulatieve elementen met elkaar verbindt, namelijk een „handeling bestaande in een mededeling” van een werk en de mededeling ervan aan een „publiek” (Reha Training, punten 35-37, en aldaar aangehaalde rechtspraak).

14. Met betrekking tot de tweede cumulatieve voorwaarde, namelijk het begrip „publiek”, heeft het Hof geoordeeld dat deze voorwaarde op een onbepaald aantal potentiële kijkers of luisteraars ziet en bovendien een vrij groot aantal personen impliceert. Wat de onbepaaldheid van het publiek betreft, heeft het Hof benadrukt dat het erom gaat een werk op elke passende wijze waarneembaar te maken voor personen in het algemeen, met andere woorden, niet beperkt tot specifieke individuen die tot een privégroep behoren. Zie arrest van 31 mei 2016, Reha Training (C-117/15, EU:C:2016:379, punten 41 en 42 en aldaar aangehaalde rechtspraak).
15. Uit vaste rechtspraak van het Hof volgt voorts dat aan het begrip „distributie” in de zin van artikel 4, lid 1, van de richtlijn auteursrecht binnen het Unierecht een autonome uitlegging moet worden gegeven die onafhankelijk is van de wet die van toepassing is op de handeling waardoor de distributie plaatsvindt, en dat het begrip „distributie onder het publiek” in artikel 4, lid 1, dezelfde betekenis heeft als de woorden „door verkoop [...] voor het publiek beschikbaar stellen” in artikel 6, lid 1, van het Verdrag van de Wereldorganisatie voor de intellectuele eigendom inzake auteursrecht. Zie arrest van het Hof van 13 mei 2015, Dimensione Direct Sales en Labianca (C-516/13, EU:C:2015:315, punt 25 en aldaar aangehaalde rechtspraak). Uit de beslissing blijkt dat van distributie onder het publiek reeds sprake is wanneer een auteursrechtelijk beschermd werk is geleverd aan een lid van het publiek. Het Hof heeft zich in dit verband echter niet uitgelaten over de inhoud van het begrip „publiek”, noch verwezen naar zijn eerdere uitspraken over het „publiek” met betrekking tot het begrip „mededeling aan het publiek”. Ondanks dat het Hof heeft geoordeeld dat het voldoende is dat [or. 7] het werk is geleverd aan een lid van het publiek, blijft derhalve de vraag bestaan of het begrip „publiek” in dit verband op dezelfde manier moet worden uitgelegd als in het oordeel van het Hof met betrekking tot het begrip „mededeling aan het publiek”, dat wil zeggen of aan het begrip „publiek” een uniforme uitlegging moet worden gegeven in het kader van de richtlijn auteursrecht.
16. In aanvulling op de voornoemde zaken heeft het Hof ook moeten oordelen over de uitlegging van het begrip „mededeling aan het publiek” in verschillende andere contexten, waaronder (i) via radioluisteraars en televisiekijkers in pubs, hotels, kuuroorden of revalidatiecentra, (ii) via links op websites voor zogenoemde livestreaming van televisie-uitzendingen en (iii) via de uitzendingen door omroeporganisaties van televisiesignalen aan bepaalde distributeurs. Zie onder meer arresten van 7 december 2006, SGAE (C-306/05, EU:C:2006:764, punten 42 en 47); 4 oktober 2011, Football Association Premier League e.a. (C-403/08 en C-429/08, EU:C:2011:631, punt 196); 27 februari 2014; 19 november 2015, SBS Belgium (C-325/14, EU:C:2015:764, punten 20-23, 33 en 34), en 8 september 2016, GS Media (C-160/15, EU:C:2016:644, punten 29-55). Het Hof heeft zich in een arrest uit 2018 ook moeten uitspreken over de nadere uitlegging van het begrip „distributie onder het publiek”. Zie arrest van 19 december 2018, Imran Syed (C-572/17, EU:C:2018:1033).

17. Het Hof heeft zich niet uitgesproken over de uitlegging van de begrippen „mededeling aan het publiek” in artikel 3, lid 1, respectievelijk „distributie onder het publiek” in artikel 4, lid 1, van de richtlijn auteursrecht in een context als die welke aan de orde is in het hoofdgeding, namelijk wanneer een auteursrechtelijk beschermd werk wordt overgelegd aan een rechter. Het Hof heeft zich, zoals al is opgemerkt, evenmin uitgesproken over de vraag in hoeverre aan het begrip „publiek” bij de twee verschillende soorten beschikbaarstelling dezelfde betekenis moet worden toegekend. Deze vraag rijst met name in een zaak als die welke aanhangig is voor de PMÖD, waarin de rechter moet beoordelen of er sprake is van een „distributie onder het publiek” dan wel een „mededeling aan het publiek” wanneer een document wordt overgelegd aan een rechter en de overlegging dezelfde gevolgen heeft of aan hetzelfde doel beantwoordt ongeacht of de overlegging plaatsvindt in de vorm van een papieren kopie of als bijlage bij een e-mail. [or. 8]
18. Deze onzekerheid betreft volgens de PMÖD onder meer de vraag hoe het oordeel van het Hof in de zaak Reha Training over de „onbepaaldheid” van het publiek moet worden opgevat wanneer er sprake is van een rechter (zie punt 42 van het betreffende arrest). Volgens de PMÖD kunnen de rechter noch zijn personeel worden beschouwd als leden van het publiek, maar kunnen zij evenmin worden geacht te behoren tot een privégroep. Daarbij komt dat het aantal personen dat in verband met de beschikbaarstelling kennis kan nemen van het werk, weliswaar beperkt is tot de bij de rechter werkzame personen, maar dat het aantal kan variëren en in de regel vrij groot is. Naar Zweeds recht geldt bovendien dat in beginsel iedereen het recht heeft om kennis te nemen van een document dat is ingekomen bij een rechter.
19. Teneinde in deze zaak uitspraak te kunnen doen, verzoekt de PMÖD om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen.

Verzoek om een prejudiciële beslissing

20. 1. Heeft het begrip „publiek” in artikel 3, lid 1, en artikel 4, lid 1, van richtlijn 2001/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij een uniforme betekenis?
2. Indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord, behoort een rechter dan tot het publiek in de zin van die artikelen?
3. Indien de eerste vraag ontkennend wordt beantwoord, a) behoort een rechter dan tot het publiek wanneer iemand een auteursrechtelijk beschermd werk meedeelt aan die rechter? b) behoort een rechter dan tot het publiek wanneer iemand een auteursrechtelijk beschermd werk distribueert aan die rechter?
4. Is voor de beoordeling of de overlegging van een auteursrechtelijk beschermd werk aan een rechter een mededeling aan dan wel distributie [or. 9] onder het publiek is, van belang dat het nationale recht bepalingen inzake de

openbaarheid van documenten bevat op grond waarvan aan een rechter overgelegde documenten in beginsel, wanneer zij niet vertrouwelijk zijn, toegankelijk zijn voor eenieder die daarom verzoekt?

[omissis]

WERKDOCUMENT